

Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor 2008

Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor 2008

SIKA Statistik är SIKAs publikationsserie för års- och kvartalsstatistik. Statistiken omfattar huvudområdena: Vägtrafik, Bantrafik, Sjöfart, Luftfart, Postverksamhet, Televerksamhet, Kommunikationsvanor samt Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. De senast publicerade rapporterna i serien *SIKA Statistik* är:

- 2009:1 Sjötrafik 2008, kvartal 3
- 2009:2 Person- och godstransporter på järnväg, 3 kv 2008
- 2009:3 Lastbilstrafik 2008, kvartal 3
- 2009:4 Person- och godstrafik på järnväg, 4 kv 2008
- 2009:5 Sjötrafik 2008, kvartal 4
- 2009:6 Transportbranschen – hur står det till? 1997-2007
- 2009:7 Sjötrafik 2008, helår
- 2009:8 Lastbilstrafik 2008, kvartal 4
- 2009:9 Luftfart 2008
- 2009:10 Svenska och utländska fartyg i svensk regi 2008
- 2009:11 Person- och godstransporter på järnväg, 1 kv 2009
- 2009:12 Lastbilstrafik 2008, helår
- 2009:13 Lätta och tunga lastbilar 2008
- 2009:14 Postverksamhet 2008
- 2009:15 Bantrafikskador 2007
- 2009:16 Färdtjänst och riksfärdtjänst 2008
- 2009:17 Sjötrafik 2009, kvartal 1
- 2009:18 Lokal och regional kollektivtrafik 2008
- 2009:19 Lastbilstrafik 2009, kvartal 1
- 2009:20 Person- och godstransporter på järnväg, 2 kv 2009
- 2009:21 Sjötrafik 2009, kvartal 2
- 2009:22 Bantrafik 2008
- 2009:23 Vägtrafikskador 2008
- 2009:24 Vägtrafikskadade i sjukvården 2008
- 2009:25 Lastbilstrafik 2009, kvartal 2
- 2009:26 Långväga buss 2008
- 2009:27 Person- och godstransporter på järnväg, 3 kv 2009
- 2009:28 SIKAs Basfakta 2008

Ansvarig utgivare: Eva Pettersson
ISSN 1404-854X
ISSN 1653-1817

För information kontakta:

Statistikansvarig myndighet: Statens institut för kommunikationsanalys, SIKAs
Kontaktperson: Christina Eng
Telefon: 063-14 00 00, fax: 063-14 00 10
E-post: sika@sika-institute.se
Webbadress: www.sika-institute.se
Utgivningsdatum: 2010-03-03

Förord

SIKA har ett regeringsuppdrag att skapa ett statistiksystem för kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. Denna rapport är den tredje i ordningen som SIKA har gett ut och rapporten sammanställer den befintliga statistiken inom området.

Kvalitetsarbetet fortsätter, korrigeringar av tidigare uppgifter har gjorts och fler uppgifter har tillkommit. Den statistik som redovisas är den som i dagsläget finns tillgänglig. Vissa uppgifter är inte helt jämförbara men vi har för avsikt att förbättra både täckningsgrad och jämförbarhet.

Rapporten redovisar i huvudsak uppgifter om konsumtion, tjänster och ekonomi under de senaste tio åren. I denna rapport finns även en sammanställning av antal skolskjutsresor samt fler uppgifter om långväga buss. Definitionerna har förtydligats och förbättrats genom att till exempel antal personkilometer i internationell kollektivtrafik mellan de olika trafikslagen är jämförbara.

Projektledare på SIKA har varit Christina Eng. Övriga medverkande från SIKA har varit Johan Johansson och Tore Lundström.

Östersund i januari 2010

Eva Pettersson
statistikchef

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	7
1 INLEDNING	9
1.1 Officiell statistik	11
1.2 Utvecklingsprojekt.....	12
1.3 Kollektivtrafik.....	13
Kollektivtrafikens huvudgrupper	13
Trafikansvar.....	15
2 KONSUMTION	17
2.1 Resor	17
2.2 Personkilometer	22
3 TJÄNSTER.....	27
3.1 Utbud	27
4 EKONOMI	29
5 INSAMLING AV STATISTIK.....	35
5.1 Lokal och regional kollektivtrafik	35
5.2 Färdtjänst och riksfärdtjänst	35
5.3 Skolskjutsresor.....	35
5.4 Sjukresor	36
5.5 Långväga buss	36
5.6 Bantrafik	36
5.7 Sjöfart	36
5.8 Luftfart.....	36

Sammanfattning

Antalet personkilometer resta med kollektivtrafik och samhällsbetalda resor har totalt ökat på alla nivåer med 29 procent mellan 2000¹ och 2008, från 18 973 miljoner till 24 471 miljoner. Den största ökningen, 41 procent, har skett inom den lokala och regionala kollektivtrafiken, där det ökat från 8 630 miljoner personkilometer (1999)² till 12 218 miljoner personkilometer (2008). Den lokala och regionala nivån består av spårväg, buss, tunnelbana, sjöfart och tåg. Oftast reser vi med buss och ökningen under de senaste 10 åren uppgick till 39 procent. Antal personkilometer inom tåg, där ungefär en fjärdedel av resandet sker, har ökat kraftigt – med 78 procent. Tunnelbana har ökat med tolv procent och spårväg med fyra procent.

Trafikslagen inom den interregionala kollektivtrafiken består av bantrafik, långväga buss, sjöfart och luftfart. Mellan 2007 och 2008 ökade antalet personkilometer i dessa trafikslag med fem procent, från 10 501 miljoner till 11 088 miljoner.

Antalet personkilometer i den internationella kollektivtrafiken, vilken består av sjöfart och bantrafik³, har ökat med sex procent mellan 2007 och 2008, från 1 098 miljoner till 1 165 miljoner personkilometer. Inom bantrafiken ökade antalet personkilometer med 14 procent samtidigt som det minskade inom sjöfarten med en procent.

Utbudet av kollektivtrafik har totalt sett inte ökat lika mycket som resandet. Antal utbudskilometer inom den lokala och regionala kollektivtrafiken har ökat med sju procent. Antal utbudskilometer ökade mest inom busstrafiken, med tolv procent mellan 1999 och 2008. I den interregionala kollektivtrafiken ökade antalet platskilometer i bantrafiken med 42 procent medan antalet landningar inom luftfarten minskade med en procent under samma period.

Samhällets totala bidrag till kollektivtrafik och samhällsbetalda resor uppgick till 22 689 miljoner kronor 2008, en ökning med 44 procent från 1999. Bidraget till den lokala och regionala kollektivtrafiken ökade mest, med 56 procent.

¹ Uppgifter om internationell sjöfart saknas för 1999 och därför kan inte det totala antalet personkilometer användas från detta år.

² Rapporten redovisar i huvudsak uppgifter mellan 1999 och 2008.

³ Uppgifter om personkilometer inom internationell luftfart samlas inte in längre och har även tagits bort från tidigare år.

Kostnaderna inom den lokala och regionala kollektivtrafiken täcktes till ungefär hälften av resenärer och till hälften med bidrag från samhället.

1 Inledning

Rapporten om kollektivtrafik och samhällsbetalda resor redovisar statistik över den allmänna kollektivtrafiken på lokal, regional, interregional och internationell nivå samt statistik om den särskilda kollektivtrafiken som utförs på lokal, regional och interregional nivå. Resandet med den allmänna lokala och regionala kollektivtrafiken är den mest omfattande trafiken inom systemet. Syftet med att sammanställa uppgifter om all kollektivtrafik och samhällsbetalda resor är att skapa ett underlag för måluppföljning och utvärdering. Arbetet med att utveckla och höja kvaliteten av delar av statistiken pågår.

Denna rapport har inte samma struktur som den senaste rapporten (SIKA statistik 2008:30) och vissa uppgifter har korrigerats. Statistiken redovisas i tidsserier för de senaste tio åren vad gäller resor, personkilometer, utbud och ekonomiska siffror. I och med att statistiken är mer osäker vid längre tidsserieanalyser görs jämförelser även av uppgifter mellan 2007 och 2008, vilka har högre kvalitet.

Att sammanställa statistik som omfattar olika trafikslag och som organiseras på olika sätt är vanskligt. Begrepp och definitioner måste vara gemensamma och tolkas lika. Arbetet med att göra variablerna jämförbara och att samla in ny statistik pågår och har pågått under en längre tid. Statistik om skolskjutsresor är relativt svårtillgänglig men arbetet med att undersöka hur uppgifterna kan samlas in pågår och därför blir den totala statistiken inte komplett. Att göra samlade uppföljningar och analyser för hela kollektivtrafikområdet och belysa kollektivtrafikens roll och bidrag till att uppfylla samhällets miljö- och transportpolitiska mål är därför inte möjligt i dagsläget.

Redan 1998 lämnade KFB (kommunikationsberedningen) en första rapport, (SIKA Rapport 1998:6), med syfte att ta fram en modell som sörjer för behovet av statistik om kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. Rapporten som var en delrapport från projektet ”statistik om kollektivtrafik” syftade också till att göra en inventering av den statistik som fanns tillgänglig. Rapporten pekade på att det är viktigt att harmonisera definitioner och indelningar för att jämförbarheten ska öka och att kunna använda den statistik som finns på ett systematiskt sätt.

Nästa rapport publicerades 2000 (SIKA rapport 2000:2) och syftet med denna rapport var att ge förslag till ett statistiksystem. Här identifierades variabler som beskriver typiska egenskaper av olika delar av kollektivtrafiken, det som redan används och efterfrågas samt är enkla att ta fram.

Rapporten ”Statistik om kollektivtrafik ” utkom 2004 (SIKA rapport 2004:2) och var ett uppdrag från regeringen att redovisa vilken befintlig statistik som kan ingå i ett system för all kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. I uppdraget låg också att lämna förslag till hur ett system kan utvecklas. I denna rapport kom man fram till att statistiken om den allmänna kollektivtrafiken är relativt god, men innehåller en del problem. När det gällde den särskilda kollektivtrafiken var det befintliga materialet bristfälligt och då var det främst statistik om skolskjutsarna som saknades.

Den första rapporten som SIKA gav ut där statistiken var sammanställd publicerades 2005 (SIKA Statistik 2005:2) I denna rapport redovisades uppgifter för 2003.

Projektet med att bygga statistiksystemet lades på is när SIKA fick besked om omlokalisering. Arbetet återupptogs under våren 2007.

Den andra rapporten över den samlade statistiken utkom 2008 (SIKA Statistik 2008:30) och redovisade 2007 års uppgifter. För första gången redovisades statistik om långväga buss.

Att etablera ny statistik tar lång tid och kvaliteten av de uppgifter som lämnas beror ofta på branschens acceptans och beredskap att lämna uppgifter. Därför kan en gradvis uppbyggnad ske genom att skapa legitimitet för statistiken, det vill säga att den accepteras som korrekt. När legitimiteten ökar, ökar även statistikens kvalitet.

Statistiksystemet innefattar undersökningar om bantrafik, luftfart, sjöfart, lokal och regional kollektivtrafik, färdtjänst och riksfärdtjänst, sjukresor, skolskjutsresor, långväga buss och turist- och chartertrafik. Området kollektivtrafik och samhällsbetalda resor blev officiell statistik i juli 2006 (SFS 2006:381), vilket innebär att särskilda kriterier i undersökningarna måste uppfyllas och att statistiken har god kvalitet. Det finns då även möjlighet för SIKA att införa uppgiftslämnarskyldighet vid undersökningarna.

Statistik om bantrafik, luftfart och sjöfart är officiell statistik och reglerad genom EG-förordningar. Undersökningen om färdtjänst och riksfärdtjänst är även den officiell statistik från och med 2007 års uppgifter. Statistiken om lokal och regional kollektivtrafik kommer att bli officiell statistik när kvaliteten är tillräckligt god. Genom Sveriges kommuner och landsting (SKL) tillhandahåller SIKA statistik om sjukresor och via Skolverkets hemsida har kostnaderna om skolskjutsar tillhandahållits. Statistiken om långväga buss finns för andra året i denna rapport. Det pågår inventeringar över statistik om skolskjutsar, men i denna rapport redovisas en uppskattad siffra för skolskjutsresor som är framtagen från resvaneundersökningen. Arbetet med statistiken om turist- och chartertrafik är inte påbörjad.

Rapporten består av tre delar. Den första delen beskriver konsumtionen av all kollektivtrafik och samhällsbetalda resor, så som antal *resor* och antal *personkilometer*. Uppgifterna är uppdelade i *särskild kollektivtrafik* och *allmän kollektivtrafik* på *lokal och regional, interregional och internationell* nivå.

Statistik om *Särskild kollektivtrafik* inrymmer uppgifter om antal resor med färdtjänst, riksfärdtjänst, skolskjutsresor och sjukresor.

Uppgifter om *allmän kollektivtrafik* på lokal och regional nivå omfattar antal resor och antal personkilometer som trafikhuvudmännen i respektive län lämnar till SIKA.

På den *interregionala* nivån finns statistik om bantrafik, sjöfart och luftfart och detsamma på den *internationella* nivån. Det är uppgifter om antal resor och personkilometer och hämtas från SIKAs statistikrapporter om bantrafik, sjöfart och luftfart.

I rapportens andra del finns uppgifter om tjänster, alltså det utbud av trafik som erbjuds. Uppgifter om antal utbudskilometer inom lokal och regional kollektivtrafik finns i denna del. Utbudet av interregional bantrafik mäts i platskilometer, eftersom sittplatser och även liggplatser och sovplatser räknas in i statistiken. Uppgifter om utbud för luftfart mäts i antal landningar. För den särskilda kollektivtrafiken finns inget utbud redovisat eftersom trafiken ofta beställs av resenären. Uppgifter om utbud inom den internationella kollektivtrafiken finns inte tillgänglig.

I rapportens tredje del finns de ekonomiska uppgifterna för all kollektivtrafik och samhällsbetalda resor och de redovisas för att få en bild av samhällets kostnader totalt. För lokal och regional kollektivtrafik bidra kommunerna, landstingen och staten/Rikstrafiken. Kostnader för färdtjänst, riksfärdtjänst och skolskjutsar är i huvudsak kommunernas ansvar medan landstingen har som regel det ekonomiska ansvaret för sjukresor.

I de rapporter som SIKA har tagit fram och som refereras till i denna rapport finns oftast fullödiga beskrivningar över statistikframställningen. Dessa rapporter finns att hämta på SIKAs hemsida, www.sika-institute.se

1.1 Officiell statistik

Inom området transporter och kommunikationer är SIKA utsedd av regeringen att vara ansvarig för officiell statistik i Sverige. En statistikansvarig myndighets uppgift är att kvalitetsdeklarera statistiken, den ska dokumenteras och den ska vara tillgänglig för allmänheten utan avgifter. Det viktigaste uppdraget för en statistikansvarig myndighet är att hålla statistiken objektiv. Beteckningen för officiell statistik märks med symbolen Sveriges officiella statistik och får inte användas i något annat sammanhang.

1.2 Utvecklingsprojekt

Statistiken om lokal och regional kollektivtrafik bidrar med den största andelen uppgifter om kollektivtrafik och samhällsbetalda resor och är därför mest i fokus när det gäller kvalitetsarbetet. Flera andra statistikprodukter är officiell statistik och har därmed hög kvalitet. När det gäller statistiken om lokal och regional kollektivtrafik pågår ett utvecklings- och kvalitetsarbete. SIKÄ övertog statistikansvaret från Svensk kollektivtrafik 2004 och har utvecklat statistiken under åren.

I december 2007 informerade SIKÄ, vid en konferens som Svensk kollektivtrafik anordnade för trafikhuvudmännens verkställande direktörer, om SIKÄ:s kvalitetsarbete och vikten av att varje trafikhuvudman lämnar statistik utifrån samma definitioner. Statistiken om lokal och regional kollektivtrafik ska hålla så pass hög kvalitet att den kan klassas som officiell statistik. Genom klassificeringen officiell statistik har statistiken uppfyllt flera kriterier och är bedömd att hålla hög kvalitet. SIKÄ samlade därför alla uppgiftslämnare till en workshop i mars 2008 för att gå igenom definitionerna och att ta reda på vilka problem som upplevdes hos trafikhuvudmännen.

En promemoria om definitioner och utvecklingspotentialer sammanställdes efter workshopen och skickades ut till alla uppgiftslämnare. Kvaliteten av statistiken har ökat avseende uppgifter från 2008 och då främst de ekonomiska variablerna. En ny variabel som tillkom vid 2008 års insamling var uppgifter om sittplatskilometer, vilket dock inte alla trafikhuvudmän kunde lämna. Det finns en del kvar att göra vad gäller kvalitetsarbetet och fler variabler att lägga till, till exempel bör statistiken kunna delas in i stadstrafik och landsortstrafik. Att kunna separera resor med den särskilda kollektivtrafiken som görs i den allmänna kollektivtrafiken och det är främst skolskjutsresor, färdtjänst och sjukresor som uppgifterna innefattar.

Det pågår ett arbete med att ta fram effektiva metoder för regelbunden insamling av uppgifter om skolskjutsar. Kontakter har tagits med ett 40-tal representanter för kommuner, länens trafikhuvudmän, gymnasieförbund, Skolverket, Skolinspektionen, friskoleförbund och leverantörer av system för administration av skolskjutsverksamhet angående möjligheter och problem med att insamla uppgifter om skolskjutsar. Samtalen gav vid handen att relativt säkra rikstäckande uppgifter om årligt antal skolskjutsresor bör utan avsevärd ökad uppgiftslämnarbörda kunna inhämtas med två åtgärder: dels tillägg av en delfråga i den årliga enkäten till länens trafikhuvudmän (om skolskjutsresor med linjetrafik), dels en epost-enkät till skolskjutsansvariga i landets kommuner, och i vissa fall gymnasieförbund (om antal särskilt anordnade skolskjutsar samt vissa kompletterande uppgifter om skolskjutsresor med linjetrafik). Uppgifter om skolskjutsresornas genomsnittliga längd kan dock inte förväntas erhållas på detta sätt. Sådana uppgifter kan däremot troligen fås genom något preciserade

enkätfrågor i den nya stora resvaneundersökning som SIKA för närvarande planerar.

Återstående utvecklingsarbetet gäller att undersöka möjligheten att samla in turist- och chartertrafik och eventuellt taxiresor. I ett längre perspektiv skulle antal invånare samt landareal vara intressant att koppla till resandet, även uppgifter om infrastruktur, miljö och säkerhet. Samtidigt som utvecklingsarbetet pågår bör inventeringar och analyser göras över vad användarna av statistiken efterfrågar och vad de anser om statistiken.

1.3 Kollektivtrafik

Det finns ingen vedertagen definition för området kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. Det som ändå beskriver området på bästa sätt är nedanstående definition som är en utvidgning av linjetrafikbegreppet⁴. Definitionen omfattar samtliga former av samhällsbetalda resor oavsett trafikeringsform.

Kollektivtrafik är i förväg organiserade, regelbundet tillgängliga transporter som erbjuds allmänheten eller en särskild personkrets enligt givna regler.

Begreppet kollektivtrafik innebär att det är en gemensam, allmän nyttinghet och att utbudet är känt i förväg. De resande erbjuds resa genom köp av biljett, en föreskriven rättighet eller erbjuden förmån. Det samhällsbetalda resandet syftar till att trafiken finansieras av samhället, helt eller delvis. Sådan trafik där tidtabell, pris och färdväg inte är organiserat utan bestäms av resenärer eller trafikutövare ryms inte under definitionen om kollektivtrafik och samhällsbetalda resor.

Kollektivtrafikens huvudgrupper

– *Allmän kollektivtrafik* erbjuds allmänheten exempelvis via tidtabeller och annan information. Trafiken kan vara linjelagd, ha anropsstyrda linjeavvikelser och/eller avgångar eller vara helt anropsstyrd.

– *Särskild kollektivtrafik* erbjuds en specificerad personkrets men är i övrigt allmänt tillgänglig för dem som tillhör personkretsen. Skilda lagregler gäller för transporter som förts till gruppen särskild kollektivtrafik och är baserat på vilken personkrets de vänder sig till. I begreppet särskild kollektivtrafik ingår skolskjutsar, färdtjänst, riksfärdtjänst och sjukresor (transporter för vård sökande

⁴ SIKA *Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor 2003* (2005:2).

till och från vårdinrättningar men exklusive ambulanstransporter). Etablerade begrepp inom gruppen särskild kollektivtrafik är:

– *Färdtjänst, transporter för personer med funktionshinder enligt SFS 1997:735 och 736*

– *Sjukresor, transporter för resor som är ersättningsberättigade enligt sjukreselagen SFS 1991:419*

– *Skolskjutsar, för resor till och från grund-, sär- och gymnasieskola; i regel dagliga resor mellan bostad och skola som anordnas eller bekostas som följd av SFS 1985: 1 100 Skollag, SFS 1991:1 110, 1 120 och motsvarande lagrum.*

– *Turist- och chartertrafik* som erbjuds allmänheten eller delar av allmänheten i former som kan betraktas som kollektivtrafik. Trafiken betraktas dock oftast inte som en allmän/nödvändig nyttinghet och är därför som regel inte heller samhällsfinansierad.

Figur 1. Indelning av kollektivtrafik

	Allmän kollektivtrafik	Särskild kollektivtrafik			Turist-och chartertrafik
		Skolskjuts	Färd- tjänst	Sjuk- resor	
Lokal och regional trafik	X	X	X	X	
Interregional trafik	X	X	X	X	
Internationell trafik	X				

Lokal och regional kollektivtrafik sker oftast inom ett län.

Interregional kollektivtrafik är trafik som sker mellan två eller flera län.

Internationell kollektivtrafik är trafik över en nationsgräns.

Statistiksystemet är indelat i variabler om **konsumtion, tjänster** och **ekonomi**.

– *Konsumtion* är antalet påstigande eller resekedjor, uttryckt i antal resor.

– Persontransportarbete uttrycks i personkilometer, alltså den sammanlagda sträcka personerna i ett fordon transporteras.

– *Tjänster* är utbudet uttryckt i antal utbudskilometer, landningar eller platskilometer. Utbudet är ett mått på den mängd service som erbjuds trafikanterna.

– *Ekonomi* är kostnader och intäkter för trafiken samt bidrag/stöd från samhället.

Trafikansvar

Länstrafikansvariga ska enligt lag om ansvar för viss kollektivtrafik vara gemensamt ansvariga för länets lokala och regionala linjetrafik för persontransporter. Länstrafikansvarig är oftast kommunerna och landstingen i varje län. Enligt samma lagrum ska den länstrafikansvariges uppgifter handhas av en *trafikhuvudman*.

Varje kommun ansvarar för anordningen av *färdtjänst och riksfärdtjänst*, men kommunens ansvar kan överlåtas till trafikhuvudmannen. För *sjukresor* finns inget formellt utpekat ansvar.

För *skolskjutsar* har respektive kommun ansvar för att det ordnas skolskjutsar.

2 Konsumtion

I kapitlet som följer redovisas uppgifter om antal resor och personkilometer som i dagsläget finns tillgängliga inom kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. Huvuddelen av statistiken är hämtad från SIKAs publikationer om bantrafik, luftfart, sjöfart, resvaneundersökningen, färdtjänst och riksfärdtjänst samt lokal och regional kollektivtrafik. Rapporterna finns tillgänglig på SIKAs hemsida, www.sika-institute.se. Uppgifter om antal skolskjutsresor är hämtade från resvaneundersökningen och är en uppskattning av antal skolskjutsresor gjorda i den särskilda kollektivtrafiken. Statistik om antal sjukresor samlas in av SKL (Sveriges kommuner och landsting). Syftet med att sammanställa uppgifterna är att få en helhetsbild över hur många resor och personkilometer som görs inom all kollektivtrafik och samhällsbetalda resor.

2.1 Resor

Definitionen av en resa skiljer sig något mellan trafikslagen. I trafik med *buss*, *sjöfart* och *tunnelbana* är en resa en påstigning. Vid ett byte mellan olika trafikslag eller mellan samma trafikslag räknas varje ny påstigning som en resa. För *bantrafiken*, det vill säga *tåg* och *spårväg*, är definitionen av en resa kombinationen mellan platsen för påstigning och platsen för avstigning, oavsett vilken resväg som följs på tågnätet.

Tabell 2.1 redovisar antal resor i den allmänna kollektivtrafiken på lokal, regional, interregional och internationell nivå per år under perioden 1999-2008. I den särskilda kollektivtrafiken redovisas resor på lokal, regional och interregional nivå och där ingår uppgifter om färdtjänst, sjukresor, skolskjutsresor och riksfärdtjänst. Det görs flest resor i den allmänna lokala och regionala kollektivtrafiken. Av totalt 1 356,1 miljoner resor under 2008, gjordes 1 245 miljoner i denna trafik.

Antalet resor ökade sammanlagt för all trafik med 21 procent mellan 1999 och 2008. Antalet resor med lokal och regional kollektivtrafik ökade med 18 procent samma period. I den internationella trafiken ökade antalet resor med 34 procent. I den interregionala trafiken ökade antalet resor med 40 procent.

Mellan 2007 och 2008 ökade antalet resor sammantaget med knappt tre procent. Resor i den internationella kollektivtrafiken, vilken omfattar sjöfart, bantrafik och luftfart, ökade med sju procent. Resor som görs i den interregionala kollektivtrafiken det vill säga bantrafik, luftfart, sjöfart och långväga buss, ökade med drygt två procent. Inom lokal och regional kollektivtrafik ökade resandet med knappt tre procent, medan resor i den särskilda kollektivtrafiken minskade med en procent.

Tabell 2.1 Totalt antal resor med särskild kollektivtrafik och allmän kollektivtrafik på lokal, regional, interregional och internationell nivå, 1999 – 2008 (miljoner).

År	Särskild kollektivtrafik	Lokal och regional	Interregional	Internationell	Totalt
1999	14,3	1 053	24,8	27,9	1 120,0
2000	21,6	1 078	25,2	28,0	1 152,8
2001	22,2	1 098	26,1	30,0	1 154,1
2002	22,4	1 103	27,5	29,1	1 182,0
2003	21,7	1 118	27,0	29,2	1 195,9
2004	20,6	1 120	27,3	30,2	1 198,1
2005	39,2	1 125	26,6	31,6	1 222,4
2006	39,2	1 185	28,5	32,9	1 285,6
2007	39,5	1 213	33,1	34,7	1 320,3
2008	39,1	1 245	34,7	37,3	1 356,1

Källa: SIKA Statistik 2009:18 *Lokal och regional kollektivtrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:16 *Färdtjänst och riksfärdtjänst 2008*. Sveriges Kommuner och Landsting "Sjukreseenkäten". SIKA Statistik 2009:22 *Bantrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:9 *Luftfart 2008*. SIKA Statistik 2009:7 *Sjötrafik 2008*. SIKA statistik 2007:19 *RES 2005/2006*. SIKA statistik 2009:26 *Långväga buss*.

I tabell 2.2 visas antalet resor i den särskilda kollektivtrafiken uppdelat i färdtjänstresor, sjukresor, skolskjutsresor och resor med riksfärdtjänst. Antalet resor har minskat inom alla de fyra transportslagen som finns redovisade i tabellen över flera år. En resa med färdtjänst och riksfärdtjänst är en enkelresa. Om personen tar färdtjänst till och från affären blir det två resor. Sjukresor kan göras i olika trafikslag och organiserat på olika sätt. En sjukresa kan göras med flyg, i den linjelagda kollektivtrafiken, den kan vara anropsstyrd och den kan göras i den egna bilen. Under de senaste tio åren har antalet resor minskat för alla transportformer, men mest har antalet resor minskat inom färdtjänst med 24 procent, från 14,2 miljoner resor (1999) till 10,8 miljoner resor (2008).

SIKA har i resvaneundersökningen RES 2005-2006⁵ ställt vissa frågor om skolskjuts som syftar på särskilt anordnad skolskjuts. Uttag ur RES05/06-databasen visar att årligen gjorde omkring 75 000 skolelever nära 20 miljoner resor med särskilt anordnad skolskjuts⁶. Eftersom det inte finns någon undersökning gjord av enbart skolskjutsresor använder SIKA här resultaten från

⁵ RES 2005–2006. Den nationella resvaneundersökningen. SIKA Statistik 2007:19.

⁶ Osäkerhetsmarginalen avser 95 procents konfidensintervall.

resvaneundersökningen. Detta för att få en bild av hur många resor som uppskattningsvis görs med skolskjutsar. För åren mellan 2005 och 2008 uppskattas antalet skolskjutsresor till 20 miljoner per år. Arbetet med att försöka samla in den faktiska statistiken om skolskjutsresor pågår.

Mellan 2007 och 2008 minskade totala antalet resor i särskild kollektivtrafik med en procent. Resor med färdtjänst minskade med knappa tre procent och sjukresorna med en procent. Även antalet resor med riksfärdtjänst minskade, från ca 80 000 till ca 70 000 resor mellan 2007 och 2008, en minskning med tolv procent.

Tabell 2.2 Antal resor med färdtjänst, sjukresor och riksfärdtjänst mellan åren 1999-2008 (miljoner).

År	Färdtjänst	Riksfärdtjänst	Sjukresor	Skolskjutsresor	Totalt
1999	14,2	0,09			14,3
2000	13,5	0,10	8,0		21,6
2001	13,5	0,11	8,6		22,2
2002	13,4	0,10	8,9		22,4
2003	12,9	0,09	8,7		21,7
2004	12,3	0,09	8,2		20,6
2005	11,7	0,08	7,4	20	39,2
2006	11,5	0,08	7,6	20	39,2
2007	11,1	0,08	8,3	20	39,5
2008	10,8	0,07	8,2	20	39,1

Källa: SIKA Statistik 2009:16 *Färdtjänst och riksfärdtjänst 2008*. Sveriges Kommuner och Landsting "Sjukreseenkäten". SIKA Statistik 2007:19 *RES 2005/2006*

Tabell 2.3 visar antal resor inom den lokala och regionala kollektivtrafiken mellan 1999 och 2008 uppdelat per trafikslag. Totalt för alla trafikslag har resandet ökat med 18 procent. Hälften av alla resor görs med buss, där antalet resor ökat med 13 procent under de senaste tio åren. Ungefär en fjärdedel av resorna görs i tunnelbanetrafik, där har det skett en ökning med tolv procent. Den största ökningen av resor är med tåg och med spårväg, med 44 respektive 40 procent.

Mellan 2007 och 2008 ökade antalet resor totalt med tre procent. Resor med tåg ökade med sex procent och resor med spårväg ökade med knappt en procent. Resor med buss ökade med tre procent och resor med tunnelbana ökade med en procent. Resor med sjöfart ökade från sju miljoner till åtta miljoner resor, alltså med 14 procent.

Tabell 2.3 Lokal och regional allmän kollektivtrafik. Antal resor per trafikslag per år (miljoner).

År	Tåg	Spårväg	T-bana	Buss	Sjöfart	Totalt
1999	105	88	273	580	7	1 053
2000	103	91	284	592	7	1 077
2001	111	95	283	601	8	1 098
2002	115	96	283	601	8	1 103
2003	120	101	279	610	8	1 118
2004	118	108	278	609	7	1 120
2005	124	110	276	608	7	1 125
2006	131	114	297	635	8	1 185
2007	142	122	303	639	7	1 213
2008	151	123	306	657	8	1 245

Källa: SIKA Statistik 2009:18 *Lokal och regional kollektivtrafik 2008*.

Tabell 2.4 visar antal resor i den interregionala kollektivtrafiken uppdelat per trafikslag. Totalt har antalet resor i den interregionala kollektivtrafiken ökat med drygt 40 procent mellan 1999 och 2008. Resor med sjöfart ökade med 33 procent och antal resor med tåg ökade med 37 procent⁷. Mot det har antalet resor med luftfart minskat med tio procent under samma period.

I den interregionala kollektivtrafiken har det totalt skett en ökning på drygt fyra procent mellan 2007 och 2008. Antalet resor med långväga buss har ökat med 16 procent. Resor med bantrafiken har ökat med fem procent. Antalet resor med sjöfart ligger på samma nivå som året innan, samtidigt som resor med luftfart har minskat något.

Tabell 2.4 Antal resor med interregional kollektivtrafik per trafikslag (miljoner). Per år.

År	Bantrafik	Luftfart	Sjöfart	Buss	Totalt
1999	16	7,6	1,2		24,8
2000	16	7,9	1,3		25,2
2001	17	7,8	1,3		26,1
2002	19	7,1	1,4		27,5
2003	19	6,6	1,4		27,0
2004	19	6,8	1,5		27,3
2005	18	7,1	1,5		26,6
2006	20	7,0	1,5		28,5
2007	21	6,9	1,6	3,7	33,2
2008	22	6,8	1,6	4,3	34,7

Källa: SIKA Statistik 2009:9 *Luftfart 2008*. SIKA Statistik 2009:7 *Sjötrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:22 *Bantrafik 2008*. SIKA statistik 2009:26 *Långväga buss*.

⁷ Observera att det finns risk för dubbelräkning i uppgifter om resor med bantrafik eftersom resor med internationell trafik kan vara redovisade även i de interregionala uppgifterna. Detta ska rättas till inför nästa års rapport, då uppgifterna ska särskiljas innan de läggs in i databasen.

Tabell 2.5 visar antal resor i den internationella kollektivtrafiken uppdelat på trafikslag. Totalt har antalet resor ökat med 34 procent under de senaste tio åren. Antalet resor med bantrafik har ökat från en miljon resor (1999) till 11 miljoner resor (2008). Resor med internationell luftfart har ökat med 41 procent medan antalet resor inom sjöfart har minskat med 24 procent.

Mellan 2007 och 2008 ökade totalt antalet resor i den internationella kollektivtrafiken med sju procent. Inom bantrafiken har antalet resor ökat med tio procent och även resor med luftfart har ökat, med fem procent. Resor med sjöfart har efter lång tids minskning ökat med knappt en procent.

Tabell 2.5 Antal resor i internationell trafik per trafikslag (miljoner). Per år

År	Bantrafik	Luftfart	Buss	Sjöfart	Totalt
1999	1	7,6		19,3	27,9
2000	3	8,2		16,6	28,0
2001	7	8,2		14,9	30,0
2002	7	7,6		14,6	29,1
2003	7	7,5		14,8	29,2
2004	7	8,3		15,0	30,2
2005	8	8,9		14,8	31,6
2006	9	9,5		14,5	32,9
2007	10	10,2		14,5	34,7
2008	11	10,7	0,6	14,6	37,3

Källa: SIKA Statistik 2009:9 *Luftfart 2008*. SIKA Statistik 2009:7 *Sjötrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:22 *Bantrafik 2008*. SIKA statistik 2009:26 *Långväga buss*.

Tabell 2.6 visar Rikstrafikens antal upphandlade resor. Dessa uppgifter redovisas för sig och slås inte tillsammans med de andra uppgifterna i rapporten eftersom det då finns risk för dubbelräkning. Antalet resor som görs i Rikstrafiken upphandlade trafik har ökat totalt för alla trafikslag med 11 procent mellan 2000 och 2008 (uppgifter från 1999 saknas). Antalet resor har ökat med 140 procent under de senaste tio åren.

Mellan 2007 och 2008 ökade antalet resor totalt med nästan 17 procent. Resor med bantrafik ökade med 27 procent medan det har skett en minskning av resor med buss med 27 procent. Antalet resor med luftfart ligger på samma nivå mellan 2007 och 2008 medan de upphandlade resorna med sjöfart ökade med sex procent.

Tabell 2.6 Antal resor med upphandlad trafik per trafikslag och år (miljoner).

År	Bantrafik	Buss	Luftfart	Sjöfart	Antal resor med temporärt stöd	Totalt
2000	7,2	0,1	0,0	1,3	5,8	14
2001	4,9	0,1	0,0	1,3	5,0	11
2002	8,1	0,6	0,0	1,4	3,7	14
2003	12,7	1,0	0,1	1,4	1,2	16
2004	12,3	2,6	0,1	1,5	0	17
2005	13,1	2,7	0,1	1,5	0	17
2006	11,7	3,9	0,2	1,5	0	17
2007	13,6	2,6	0,2	1,5	0	18
2008	17,3	1,9	0,2	1,6	0	21

Källa: Rikstrafikens årsredovisning 2008 <http://rikstrafiken.se/Content.aspx?c=51&rc=10>.

2.2 Personkilometer

Persontransportarbetet räknas i personkilometer och det är den sammanlagda längden en person färdas i ett fordon som beräknas. Uppgiften är beräknad genom att summera alla resors längd eller genom att multiplicera summan av alla resor med medelreslängden. Antalet personkilometer i inrikes- linje och chartertrafik är beräknat på antalet inrikes passagerare mellan svenska flygplatser (första destination efter avgång).

Tabell 2.7 visar antalet personkilometer i den lokala, regional, interregionala och internationella kollektivtrafiken. I årets rapport finns inte personkilometer i den internationella luftfarten redovisade eftersom dessa uppgifter inte längre samlas in. Uppgifter om sjöfart i den internationella trafiken för år 1999 finns inte tillgänglig och därför är de totala siffrorna för den internationella kollektivtrafiken låga för 1999. Mellan 2000 och 2008 ökade antalet personkilometer totalt i alla trafikslag med 29 procent.

Antal personkilometer i lokal och regional kollektivtrafik ökade med 41 procent mellan 1999 och 2008. I den interregionala trafiken ökade antalet personkilometer med fem procent och i den internationella trafiken ökade antalet personkilometer med drygt en procent.

Mellan 2007 och 2008 ökade det totala antalet resta personkilometer med fem procent. Inom lokal och regional kollektivtrafik var ökningen fyra procent och inom den interregionala kollektivtrafiken blev ökningen fem procent. Den största ökningen av antal personkilometer fanns inom den internationella kollektivtrafiken som ökade med sex procent mellan 2007 och 2008.

Tabell 2.7 Totalt antal personkilometer med kollektivtrafik på lokal, regional, interregional och internationell nivå, 1999 – 2008 (miljoner).

År	Lokal och regional	Interregional	Internationell	Totalt
1999	8 630	8 379	397	17 406
2000	8 788	9 037	1148	18 973
2001	9 285	9 384	1329	19 998
2002	9 529	9 146	1475	20 150
2003	9 872	8 808	1439	20 119
2004	10 110	8 689	1253	20 053
2005	10 603	8 760	1207	20 569
2006	11 167	9 180	1184	21 531
2007	11 768	10 501	1098	23 367
2008	12 218	11 088	1165	24 471

Källa: SIKA Statistik 2009:18 *Lokal och regional kollektivtrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:9 *Luftfart 2008*. SIKA Statistik 2009:22 *Bantrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:7 *Sjötrafik 2008*. SIKA statistik 2009:26 *Långväga buss*.

Tabell 2.8 visar antalet personkilometer på lokal och regional nivå. Totalt inom alla trafikslag har antalet personkilometer gjorda under de senaste tio åren ökat med 41 procent. Inom tågtrafiken ökade antalet personkilometer med 78 procent och med buss 39 procent. Antalet personkilometer med tunnelbana har ökat med tolv procent och med spårväg fyra procent mellan 1999 och 2008.

Mellan 2007 och 2008 ökade antalet personkilometer totalt för alla trafikslag med knappa fyra procent. Antalet personkilometer resta med tåg ökade med åtta procent och med spårväg knappt två procent. Personkilometer resta med buss ökade med två procent och med tunnelbana med en procent.

Tabell 2.8 Lokal och regional allmän kollektivtrafik. Antal personkilometer per trafikslag och per år (miljoner).

År	Tåg	Spårväg	T-bana	Buss	Totalt
1999	2 094	536	1 526	4 474	8 630
2000	2 054	547	1 588	4 599	8 788
2001	2 245	567	1 581	4 892	9 285
2002	2 419	584	1 581	4 945	9 529
2003	2 757	429	1 558	5 128	9 872
2004	2 636	462	1 556	5 456	10 110
2005	2 800	498	1 541	5 764	10 603
2006	3 012	513	1 657	5 985	11 167
2007	3 433	548	1 690	6 097	11 768
2008	3 723	558	1 715	6 222	12 218

Källa: SIKA Statistik 2009:18 *Lokal och regional kollektivtrafik 2008*.

Tabell 2.9 visar antalet personkilometer i den interregionala kollektivtrafiken. Inom bantrafik har antalet personkilometer ökat med 31 procent⁸ medan det har skett en minskning inom luftfart med sju procent mellan 1999 och 2008. Antalet personkilometer inom sjöfarten har ökat med 28 procent mellan 2000 och 2008. För andra året i rad redovisas antalet personkilometer i långväga buss.

Mellan 2007 och 2008 ökade det totala antalet resta personkilometer i den interregionala kollektivtrafiken med fem procent. Antalet personkilometer med långväga buss ökade med 25 procent och inom bantrafiken med sex procent. Även antalet resta personkilometer i sjöfart ökade något medan luftfarten minskade mellan åren 2007 och 2008.

Tabell 1.9 Antal personkilometer med interregional kollektivtrafik per trafikslag (miljoner) och år.

År	Bantrafik	Luftfart	Sjöfart	Buss	Totalt
1999	4889	3 490	–		8 379
2000	5234	3 620	183		9 037
2001	5541	3 660	183		9 384
2002	5551	3 400	195		9 146
2003	5436	3 170	202		8 808
2004	5212	3 270	207		8 689
2005	5213	3 340	207		8 760
2006	5681	3 290	209		9 180
2007	6028	3 250	234	989	10 501
2008	6386	3 230	235	1 237	11 088

Källa: SIKA Statistik 2009:9 *Luftfart 2008*. SIKA Statistik 2009:22 *Bantrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:7 *Sjötrafik 2008*. SIKA statistik 2009:26 *Långväga buss*.

Tabell 2.10 visar antalet personkilometer i internationell trafik. Insamling av personkilometer med luftfart har avvecklats och strukits från sammanställningen även från tidigare år. Inom bantrafik ökade antalet personkilometer med 42 procent medan det skedde en minskning inom sjöfarten med knappt två procent mellan 1999 och 2008.

Mellan 2007 och 2008 ökade antalet personkilometer resta med bantrafik med 14 procent samtidigt som det skedde en liten minskning inom sjöfarten.

⁸ Observera att det finns risk för dubbelräkning i uppgifter om antal personkilometer med bantrafik eftersom resta personkilometer med internationell trafik kan vara redovisade även i de interregionala uppgifterna. Detta ska rättas till inför nästa års rapport, då uppgifterna ska särskiljas innan de läggs in i databasen.

Tabell 2.10 Antal personkilometer i internationell trafik per trafikslag (miljoner) och år.

	<i>Bantrafik</i>	<i>Sjöfart</i>	Totalt
1999	397		397
2000	537	611	1 148
2001	753	576	1 329
2002	888	587	1 475
2003	857	582	1 439
2004	645	608	1 253
2005	598	609	1 207
2006	580	604	1 184
2007	494	604	1 098
2008	564	601	1 165

Källa: SIKA Statistik 2009:9 *Luftfart 2008*. SIKA Statistik 2009:22 *Bantrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:7 *Sjötrafik 2008*.

3 Tjänster

3.1 Utbud

Den trafik som erbjuds resenärer i *lokal och regional kollektivtrafik* mäts i utbudskilometer. Det är den utförda linjelagda kollektivtrafiken samt en eventuell förstärkningstrafik som omfattas. I den *interregionala bantrafiken* används platskilometer för att ange utbudet. Uppgiften är beräknad som antalet sitt-, ligg- och sovplatser i en personvagn eller motorvagn multiplicerad med sträckan vagnen dragits. Inom *luftfart* använder man antalet landningar som beräkning av utbudet

Tabell 3.1 visar antalet utbudskilometer i allmän lokal och regional kollektivtrafik. Totalt har antalet utbudskilometer ökat med sju procent. Den största ökningen har skett inom busstrafik med tolv procent och utbudet för tunnelbana har ökat med en procent. Antal utbudskilometer med spårvägstrafik minskade med 27 procent och utbudet för tågtrafiken har minskat med fyra procent mellan 1999 och 2008.

Mellan 2007 och 2008 har utbudskilometer totalt för alla trafikslag ökat med knappt tre procent. Antal utbudskilometer inom spårväg har ökat med drygt fem procent och bussutbudskilometrarna har ökat med nästan fem procent. Antal utbudskilometer minskade däremot inom både tåg och tunnelbana.

Tabell 3.1 Lokal och regional allmän kollektivtrafik. Antal utbudskilometer per trafikslag och per år (miljoner).

	Tåg	Spårväg	T-bana	Buss	Totalt
1999	75	26	88	473	662
2000	76	26	87	487	676
2001	77	25	88	489	679
2002	83	27	89	493	692
2003	83	27	89	502	701
2004	74	17	90	495	676
2005	72	17	91	499	679
2006	68	18	94	503	683
2007	77	18	91	506	692
2008	72	19	89	530	710

Källa: SIKA Statistik 2009:18 *Lokal och regional kollektivtrafik 2008*.

Tabell 3.2 visar utbudet i den interregionala kollektivtrafiken och för bantrafik mäts utbudet i platskilometer och för luftfart i antal landningar. Antalet platskilometer inom bantrafiken har ökat med 42 procent. Antalet landningar inom luftfarten har minskat med 26 procent under de senaste tio åren.

Mellan 2007 och 2008 ökade antalet platskilometer inom bantrafiken med sex procent och antalet landningar minskade med knappt en procent.

Tabell 3.2 Utbud av interregional bantrafik och luftfart. Platskilometer (miljoner) och antal landningar och år.

År	Bantrafik	Luftfart
1999	18 642	182 747
2000	20 541	177 579
2001	21 760	170 342
2002	22 779	158 440
2003	23 225	150 486
2004	22 998	152 011
2005	22 448	145 438
2006	23 604	140 419
2007	24 957	136 173
2008	26 476	134 924

Källa: SIKA Statistik 2009:9 *Luftfart 2008*. SIKA Statistik 2009:22 *Bantrafik 2008*.

4 Ekonomi

Uppgifter om samhällets kostnader/bidrag till kollektivtrafik och samhällsbetalda resor redovisas nedan och omfattar bidrag till lokal och regional kollektivtrafik från kommuner, landsting och staten/Rikstrafiken. Kostnaderna för färdtjänst och riksfärdtjänst samt skolskjutsar ligger hos kommunerna. Driftsbidraget till icke statliga flygplatser kommer delvis från Luftfartsverket och delvis från staten men det administreras av Transportstyrelsen.

Tabell 4.1 visar samhällets bidrag/kostnader för kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. Totalt har kostnaderna för samhället ökat med 44 procent mellan 1999 och 2008. Största ökningen har skett inom lokal och regional kollektivtrafik med 56 procent. Samhällets kostnader för skolskjutsar ökade mellan 1999 och 2008 med 41 procent. Kostnaden för färdtjänst och riksfärdtjänst ökade med 17 procent (nettokostnad). Kostnaden för sjukresor ökade även de med 17 procent. Däremot har driftsbidraget till kommunala och privata flygplatser minskat med 20 procent. De ekonomiska uppgifterna är uppräknade till 2008 års prisnivå.

Totalt mellan 2007 och 2008 ökade bidragen/kostnaderna för alla transportslag med fyra procent. Bidragen till den lokala och regionala kollektivtrafiken ökade med sju procent och till skolskjutsar med en procent medan bidragen minskade till färdtjänst och riksfärdtjänst, sjukresor och driftsbidrag.

Tabell 4.1 Samhällets bidrag till kollektivtrafik på lokal, regional och interregional nivå, 1999 – 2008 (miljoner). 2008 års priser enligt KPI.

	Lokal och regional	Färdtjänst och riksfärdtjänst	Sjukresor	Skol- skjutsar	Driftsbidrag flygplatser	Totalt
1999	8 892	2 142	1 513	3 105	132	15 784
2000	8 992	2 212	1 487	3 261	128	16 080
2001	8 821	2 397	1 627	3 379	124	16 348
2002	9 655	2 359	1 507	3 662	120	17 303
2003	10 527	2 481	1 835	3 824	114	18 781
2004	10 381	2 390	1 716	4 026	110	18 623
2005	11 195	2 427	1 632	4 202	110	19 566
2006	12 073	2 435	1 715	4 309	107	20 639
2007	12 978	2 511	1 889	4 328	106	21 812
2008	13 867	2 505	1 831	4 381	105	22 689

Källa: SIKA Statistik 2009:18 *Lokal och regional kollektivtrafik 2008*. SIKA Statistik 2009:16 *Färdtjänst och riksfärdtjänst 2008*. Skolverkets hemsida <http://www.jmfal.artisan.se/>. Sveriges Kommuner och Landsting "Sjukreseenkäten". Transportstyrelsens hemsida <http://www.transportstyrelsen.se/Luftfart/Flygplatserflygfalt/Driftbidrag-till-icke-statliga-flygplatser/>

Tabell 4.2 visar samhällets bidrag till lokal och regional kollektivtrafik uppdelat på kommun, landsting och stat/Rikstrafiken. Totalt har bidragen ökat med 56 procent mellan 1999 och 2008. Den mest omfattande delen av de totala bidragen kommer från landstingen och framförallt är det bidrag från Stockholms läns landsting. I Stockholms län är det enbart landstinget som bidrar till kollektivtrafiken medan i alla andra län är det en fördelning mellan kommunerna och landstingen som tillsammans lämnar bidrag till kollektivtrafiken. Men det är kommunernas bidrag som har ökat mest med 75 procent men även landstingens bidrag har ökat i hög grad nämligen med 50 procent. Statens och/eller rikstrafikens bidrag har ökat med 17 procent.

Mellan 2007 och 2008 ökade det totala bidraget till trafiken med sju procent. Kommunernas bidrag ökade med 19 procent och landstingens bidrag med tre procent medan bidrag från staten/Rikstrafiken har minskat något.

Tabell 4.2 Lokal och regional kollektivtrafik. Bidrag per år (miljoner kronor). 2008 års priser enligt KPI.

År	Kommun	Landsting	Stat	Totalt
1999	2 158	6 505	229	8 892
2000	2 259	6 495	238	8 992
2001	2 209	6 401	211	8 821
2002	2 448	6 832	375	9 655
2003	2 874	7 352	301	10 527
2004	2 831	7 256	294	10 381
2005	3 035	7 885	275	11 195
2006	3 208	8 600	265	12 073
2007	3 179	9 529	270	12 978
2008	3 776	9 822	269	13 867

Källa: SIKA Statistik 2009:18 *Lokal och regional kollektivtrafik 2008*.

Tabell 4.3 visar kostnader och intäkter samt hur stor del av kostnaderna som täcks av intäkter inom lokal och regional kollektivtrafik. Under de senaste tio åren har kostnaderna ökat med 44 procent medan intäkterna har ökat med 36 procent. Alltså har kostnaderna ökat mer än intäkterna och det kan man se på den andel av kostnader som täcks av intäkter. 1999 täckte 56,28 procent de totala kostnaderna med intäkter medan 2008 täcktes endast 53,43 procent.

Tabell 4.3 Lokal och regional allmän kollektivtrafik. Kostnader och intäkter per år (miljoner kronor). 2008 års priser enligt KPI.

	Kostnader	Intäkter	Intäkt/kostnad %
1999	20 207	11 373	56,28
2000	21 197	12 327	58,15
2001	21 011	12 131	57,74
2002	22 922	13 350	58,24
2003	23 366	13 270	56,79
2004	23 999	14 089	58,71
2005	25 529	14 697	57,57
2006	28 567	15 459	54,11
2007	27 654	15 027	54,34
2008	29 041	15 516	53,43

Källa: SIKA Statistik 2009:18 *Lokal och regional kollektivtrafik 2008*.

Tabell 4.4 visar kostnader och intäkter för färdtjänst och riksfärdtjänst. Trots att antalet resor har minskat med 24 procent respektive 22 procent har kostnaderna ökat totalt med åtta procent och samtidigt har intäkterna minskat med 54 procent. Intäkterna kommer från färdtjänstresenärernas avgifter. Nettokostnaden har ökat med 17 procent under de senaste tio åren.

Tabell 4.4 Kostnader och intäkter för färdtjänst och riksfärdtjänst (miljoner kronor). Per år. 2008 års priser enligt KPI.

	Kostnader	Intäkter	Nettokostnad
1999	2 567	425	2 142
2000	2 643	431	2 212
2001	2 775	378	2 397
2002	2 671	312	2 359
2003	2 782	301	2 481
2004	2 709	319	2 390
2005	2 728	301	2 427
2006	2 704	269	2 435
2007	2 768	257	2 511
2008	2 781	276	2 505

Källa: SIKA Statistik 2009:16 *Färdtjänst och riksfärdtjänst 2008*.

Tabell 4.5 redovisar kostnader för sjukresor och skolskjutsar under de senaste tio åren. Kostnader för sjukresor har ökat med 21 procent och kostnader för skolskjutsar har ökat med 41 procent. I allmänhet är det landstingen som beskostar sjukresor och kommunerna skolskjutsresor.

Tabell 3.5 Kostnader för sjukresor (miljoner). Kostnader för skolskjutsar (miljoner). Per år. 2008 års priser enligt KPI.

År	Sjukresor Kostnader	Skolskjutsar Kostnader
1999	1 513	3 105
2000	1 487	3 261
2001	1 627	3 379
2002	1 507	3 662
2003	1 835	3 824
2004	1 716	4 026
2005	1 632	4 202
2006	1 715	4 309
2007	1 889	4 328
2008	1 831	4 381

Källa: Skolverkets hemsida <http://www.jmftal.artisan.se/>. Sveriges Kommuner och Landsting "*Sjukreseenkäten*".

Driftsbidrag till icke-statliga flygplatser syftar till att skapa en hållbar utveckling vilket fastställdes i en proposition 1998. Transportstyrelsen (tidigare Luftfartstyrelsen) administrerar och beslutar om fördelningen.

Tabell 4.6 visar driftsbidrag till icke-statliga flygplatser under de senaste 10 åren. Driftsbidraget har minskat med 20 procent under de senaste tio åren. Mellan 2007 och 2008 minskade bidraget med knappt en procent.

Tabell 4.6 Luftfart – Driftsbidrag till icke-statliga flygplatser per år (miljoner kronor). 2008 års priser enligt KPI.

År	Driftbidrag
1999	132
2000	128
2001	124
2002	120
2003	114
2004	110
2005	110
2006	107
2007	106
2008	105

Källa: <http://www.transportstyrelsen.se/Luftfart/Flygplatserflygfalt/Driftbidrag-till-icke-statliga-flygplatser/>

Tabell 4.7 visar Rikstrafikens kostnader för de årliga upphandlingar av trafik uppdelade på trafikslag. Dessa uppgifter läggs inte samman med de övriga uppgifter i rapporten eftersom det finns risk för dubbelräkning. Det är dock intressant att ta med dessa siffror för att se på ett ungefär hur stor del av den totala kostnaden som Rikstrafiken bekostar. Trafikhuvudmännen lämnar vanligen dessa uppgifter till statistiken om lokal och regional kollektivtrafik som redovisas i denna rapport.

Totalt har kostnaderna för den upphandlade trafiken ökat med 31 procent mellan 2001 och 2008. Bidraget till bantrafiken har legat ungefär på samma nivå under hela perioden medan bidraget till busstrafik har ökat med 89 procent. Bidraget till luftfarten har ökat oerhört mycket, från 5 miljoner 2001 till 97 miljoner kronor 2008. Ökningen har också varit stor för stödet till sjöfarten, från 249 miljoner 2001 till 542 miljoner kronor 2008. Kostnaderna är uppräknade till 2008 års prisnivå enligt KPI.

Mellan 2007 och 2008 ökade kostnaderna för upphandlad trafik för alla trafikslag förutom för buss som minskade med 13 procent. Inom bantrafik ökade kostnaderna med tolv procent, för luftfart 24 procent och för sjöfart 33 procent.

**Tabell 4.7 Kostnader för upphandlad trafik per trafikslag och år (miljoner kronor).
2008 års priser enligt KPI.**

År	Bantrafik	Buss	Luftfart	Sjöfart	Temporärt stöd	Totalt
2001	396	37	5	249	159	846
2002	389	54	23	216	98	780
2003	479	41	119	245	46	930
2004	423	79	155	265	0	922
2005	413	73	135	387	0	1 008
2006	351	92	81	426	0	950
2007	354	81	78	408	0	921
2008	397	70	97	542	0	1 106

Källa: <http://rikstrafiken.se/Content.aspx?c=51&rc=10> Rikstrafikens årsredovisning 2008.

5 Insamling av statistik

5.1 Lokal och regional kollektivtrafik

Insamling av statistik om lokal och regional kollektivtrafik görs årligen genom en av SIKA anlita konsult, Statisticon AB. Uppgiftslämnarna är trafikhuvudmännen i respektive län samt tre primärkommunala trafikhuvudmän (Luleå, Lund och Karlstad) och Waxholms Ångfartyg AB.

Uppgifterna samlas in via en webbenkät och redovisar antal resor, personkilometer, utbudskilometer, sittplatskilometer, verksamhetsintäkter, bidrag/tillskott och kostnader.

Statistiken om lokal och regional kollektivtrafik håller ännu inte tillräcklig god kvalitet för att klassas som officiell statistik. Det finns vissa brister i hur uppgiftslämnarna tolkar definitionerna. Kvalitetsarbetet pågår och inom två år beräknas kvaliteten att vara så pass god att den kan klassas som officiell statistik.

5.2 Färdtjänst och riksfärdtjänst

Uppgifter om färdtjänst och riksfärdtjänst samlas in av SIKAs konsult Statisticon AB och görs årligen via en webbenkät. Uppgifter inhämtas om antal personer med färdtjänstillstånd, antal resor, antal resor med färdtjänst per färdtjänstberättigad och andelen färdtjänstberättigade som har nyttjat färdtjänsten. För riksfärdtjänst är det samma uppgifter som färdtjänst. Samtliga Sveriges kommuner lämnar uppgifter om färdtjänst och riksfärdtjänst till SIKA. Denna statistik håller god kvalitet och är klassad som officiell statistik från och med 2007 års uppgifter.

5.3 Skolskjutsresor

Uppgifter om skolskjutsresor har hämtats, till årets rapport, från SIKAs undersökning RES 2005-2006⁹, som ställde vissa frågor avseende skolskjuts (till skillnad från linjetrafik). De ekonomiska siffrorna om skolskjutsar hämtas från skolverkets hemsida

⁹ RES 2005–2006. Den nationella resvaneundersökningen. SIKA Statistik 2007:19.

5.4 Sjukresor

Uppgifter om sjukresor samlas in av SKL (Sveriges kommuner och landsting) som levererar dem till SIKA årligen. Statistiken omfattar antal resor, med vilket trafikslag resorna görs och kostnader för sjukresorna.

5.5 Långväga buss

Uppgifter om långväga buss samlas in för andra året av SIKA. SIKA inhämtar uppgifter om målpopulationen med hjälp av SCB. De ingående bussbolag får ett frågeformulär via post tillsänt sig från SIKA med frankerat svarskuvert. Statistiken omfattar antal resor och antal personkilometer på interregional och internationell nivå.

5.6 Bantrafik

Undersökningen *Bantrafik* är den officiella statistiken om tågar, spårvägar och tunnelbana i Sverige. Den del som avser tågar ingår i den gemensamma statistik som Sverige rapporterar till EU-kommissionens statistikbyrå Eurostat.

Undersökningen regleras av Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 91/2003. Undersökningens definitioner har anpassats till förordningen för åren 2000 och framåt. Banverket biträder SIKA vid insamling, kvalitetsgranskning och sammanställning av uppgifter från bland annat alla operatörer och alla infrastrukturförvaltare. Datakvaliteten i denna totalundersökning beror mycket på de cirka 40 uppgiftslämnarnas möjlighet att besvara enkätfrågorna.

5.7 Sjöfart

Insamling och bearbetning av uppgifter från hamnarna samt tabeller och analyser har gjorts av SCB på uppdrag av SIKA. Från och med 1996 har en ny statistik över utrikes och inrikes trafik på fartyg utarbetats enligt EU-direktiv, 95/64/EG. Statistiken belyser fartygs-, varu- och passagerartrafiken i svenska hamnar och lastageplatser. De viktigaste variablerna är transporterad godsmängd, antal fartyg, containrar med och utan last samt passagerare. Uppdelningar görs bland annat efter inrikes/utrikes fart och varugrupp.

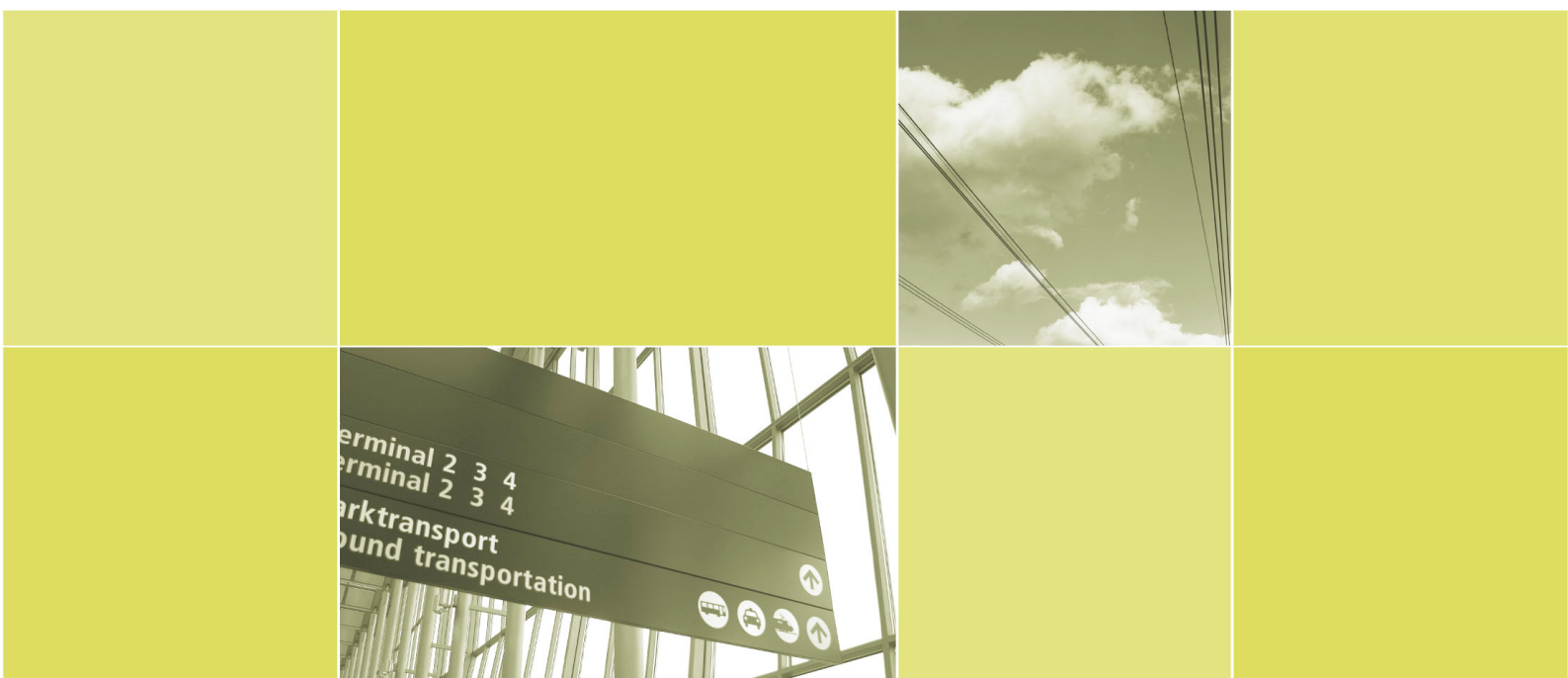
5.8 Luftfart

Statistiken om luftfart har kvalitetsbeteckningen Sveriges officiella statistik. Denna undersökning har producerats av Transportstyrelsen och är en totalundersökning.

Rapporteringen av data till avsnittet flygtrafik sker månads- eller veckovis från flygplatserna till Transportstyrelsen, varifrån trafikuppgifterna hämtas. Uppgiftsinsamlingen baseras på Transportstyrelsens föreskrift LFS 2007:70.

SIKA är en myndighet som arbetar inom transport- och kommunikationsområdet. Våra huvudsakliga uppgifter är att göra analyser, nulägesbeskrivningar och andra utredningar åt regeringen, att utveckla prognos- och planeringsmetoder och att ansvara för den officiella statistiken.

Utredningarna publiceras i serierna *SIKA Rapport* och *SIKA PM*. Statistiken publiceras i serien *SIKA Statistik*. Samtliga publikationer finns tillgängliga på SIKA:s webbplats www.sika-institute.se.

Statens institut för kommunikationsanalys
Akademigatan 2, 831 40 Östersund
Telefon 063-14 00 00
Fax 063-14 00 10
e-post sika@sika-institute.se
www.sika-institute.se

